

Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 4 februari 1921 kl. 6 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition angående höjning av tullen å kaffe ävensom i anledning därav väckta motioner, dels ock Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om skatt å kaffe.

Närvarande: herrar Röding, friherre Fleming *), Wijk, Wohlin, Gustaf Nilsson, Karl August Nilson *), Åhlmans Olof Olsson, Eriksson i Grängesberg, Jonsson i Hökhult, Månsson i Hagaström, Olsson i Kullenbergstorp, Bårg, Olsson i Ramsta, Lithander, Boman, P. Albert Bergström *), Rune, J. E. Björnsson, Uddenberg och Winkler.

*) Icke närvarit vid justeringen av betänkandet.

Genom en den 21 januari 1921 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 42, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att besluta,

dels att rubrikerna nr:is 155 och 156 i gällande tulltaxa skola från och med den 10 februari 1921 erhålla följande ändrade lydelse:

		Kvantitet för tull- beräkningen	Tullsats	
			kronor	öre
	Kaffe:			
155	obränt.....	1 kilogram	—	80
156 a	bränt eller rostat, även malet.....	1 kilogram	1	02
b	kaffesurrogat, alla slag, utan tillsats av kaffe.....	1 kilogram	—	20
	<i>An m. Kaffesurrogat med tillsats av kaffe tullbe- handlas såsom kaffe, bränt eller rostat, även malet.</i>			

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 7 saml. 1 häft. (Nr 1.)

dels att jämväl sådant vid sagda tidpunkt i riket befintligt kaffe, å vilket det genom förordningen den 11 januari 1921 utfärdade förbud mot införsel varit tillämpligt, skall vid införtullning drabbas av nämnda förhöjda tullsats, ändå att kaffet tidigare blivit till förtullning angivet,

dels att § 13 mom. 1 i förordningen med tulltaxa för inkommande varor skall i nedan angivna del från och med den 10 februari 1921 erhålla följande ändrade lydelse:

§ 13.

1. Vid utförsel sjöledes från stapelstad av följande, utav utländskt råämne inrikes tillverkade varor beviljas restitutionsvis av tullmedlen:

— — — — —
 för 1 kilogram kaffe, bränt eller rostat, icke malet..... 96 öre,
 — — — — —

dels ock att sålunda angivet restitutionsbelopp skall åtnjutas allenast beträffande exportvara, som tillverkats av sådant obränt kaffe, för vilket enligt av tillverkaren under edlig förpliktelse avgiven försäkran tullavgift blivit erlagd efter den vid nämnda tidpunkt gällande tullsats, samt att restitutionsbeloppet i fråga om exportvara, som framställts av obränt kaffe, för vilket tullavgift guldits efter tidigare tillämplig tullsats, skall beräknas efter 14.4 öre för kilogram av exportvaran.

Till utskottets behandling hava jämväl överlämnats två i anledning av propositionen nr 42 väckta motioner, nämligen nr 163 i första kammaren av herr *Berge* och nr 256 i andra kammaren av herr *Lövgren* i Nyborg. I båda nämnda propositioner har yrkats avslag å sistnämnda proposition.

Vidare har Kungl. Maj:t genom en den 21 januari 1921 dagtecknad, likaledes till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 43, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen antaga ett vid propositionen fogat förslag till förordning om skatt å kaffe.

Utskottet.

I det uttalande, som chefen för finansdepartementet den 7 januari 1921 vid statsverkspropositionens framläggande hade till statsrådsprotokollet i samband med inkomstberäkningen, anförde departementschefen, att, vid överbäggande av olika utvägar att skaffa statsverket ökade inkomster, departementschefen stannat vid att förorda, att en förhöjning vidtoges med avseende å tullsatserna vid vissa tulltaxerubriker av ute-

slutande finanstullkaraktär. På denna väg beräknade departementschefen, att ett merbelopp i tullmedel av 35 miljoner kronor under år 1922 borde kunna tillföras statskassan.

Den 11 januari 1921 anmälde sedermera departementschefen sin avsikt vara att — utan att avvakta fullbordandet av utredningen rörande eventuella förhöjningar med avseende å andra finanstullar — inom den närmaste framtiden förelägga Kungl. Maj:t förslag om framställning till riksdagen, gående ut på ökning av tullen å kaffe. För att den sålunda ifrågasatta tullförhöjningen måtte vinna ytterligare effektivitet borde, förklarade departementschefen samtidigt, åtgärder omedelbart vidtagas till förekommande därav, att under tiden, intill dess en eventuell tullförhöjning kunde träda i kraft, kaffepartier införtullades i riket med tillämpning av gällande tullsatser. I anledning av departementschefens i sådant syfte gjorda hemställan beslöt Kungl. Maj:t, att förordning angående förbud mot införsel av kaffe skulle utfärdas. Förbudet, som trädde i kraft påföljande dag, den 12 januari 1921, avser såväl kaffe, som ännu ej inkommit till landet, som ock sådant redan hit inkommet kaffe, som kvarligger i tullverkets vård, men för vilket tull ännu ej blivit i behörig ordning erlagd.

Förslag om höjning av kaffetullen föreligger nu i ovan förstnämnda proposition, nr 42, vilken avser den högst betydande höjningen av tullsatserna för obränt kaffe från nuvarande 12 öre för kilogram med 68 öre till 80 öre och för bränt eller rostat kaffe från 20 öre med 82 öre till 102 öre för kilogram.

Samtidigt med förslaget om höjning av kaffetullen har chefen för finansdepartementet, på sätt framgår av ovannämnda vid propositionen nr 43 fogade statsrådsprotokoll, ansett sig böra föreslå åtgärder, ägnade att förläna en eventuell tullförhöjning å kaffe ökad effektivitet genom att låta sådana partier kaffe, som funnes lagrade inom landet, i viss utsträckning bliva föremål för en mot tullförhöjningen svarande skattebelastning. I sådant syfte har det vid sistnämnda proposition fogade förslaget till förordning om skatt å kaffe framlagts.

Det ekonomiska utbytet av sålunda föreslagna tullförhöjning och beskattning har chefen för finansdepartementet (proposition nr 42, sid. 15) beräknat för år 1921 till 15.4 miljoner kronor och för år 1922 till 22 miljoner kronor.

I fråga om de skäl, som anförts för de i detta betänkande behandlade förslagen, tillåter sig utskottet hänvisa till dels de vid propositionerna i utdrag fogade statsrådsprotokollen dels ock ovannämnda motioner.

I chefens för finansdepartementet anförande vid framläggandet av propositionen nr 42 angående höjning av tullen å kaffe har lämnats en utförlig historik i ämnet. Ur densamma vill utskottet här endast erinra, att de nu gällande tullsatserna för kaffe faststälts år 1888 samt att vid upprepade tillfällen, nämligen vid riksdagarna åren 1894, 1910, 1919 och 1920, framlagda förslag till förhöjning av ifrågakvarande tullsatser icke vunnit riksdagens bifall.

Av förhandlingarna i utskott och kammare vid denna tullfrågas behandling framgår, att de låga tullsatserna tillkommit och förslagen att höja desamma tillbakavisats av hänsyn till de fattigaste befolkningslagrens intresse.

*Utskottets
yttrande.*

Av de i vårt skattesystem ingående indirekta skatterna äro en del av den natur att envar kan undgå att utgöra dem genom att icke bruka de artiklar, skatterna avse. Sådant torde åtminstone i allmänhet vara förhållandet med skatterna å rusdrycker och tobak. Andra indirekta skatter utgå däremot för varor, vilka för befolkningen i större eller mindre utsträckning tillhöra livets nödtorft. Till den senare gruppen hör obestriddligen kaffetullen.

Om mot den indirekta beskattningen överhuvud, i den mån den icke avser rena lyxartiklar, kan göras den vägnande invändningen, att densamma icke kan bestämmas med hänsyn till skattekraften och därför måste verka ojämnt och orättvist, så gäller detta i särskilt hög grad en skatt, som är åsatt en för många nödvändig förbrukningsartikel. I fråga om kaffetullen kommer härtill, att den inkomst, som genom densamma tillföres statsverket, härflyter till betydande del från de ekonomiskt allra sämst lottade samhällsmedlemmarna. Kaffet ingår alltjämt i den kroppsarbetande befolkningens hushållning såsom en nödvändighetsvara, och för stora grupper av kroppsarbetare såsom fiskare och skogsarbetare, är kaffet den enda tillgängliga måltidsdrycken och kanske det enda materiella medlet att ernå vederkvickelse under arbetet. Särskilt under de hårda tider, som nu inträtt, skulle en förhöjning av priset å denna förnödenhetsartikel komma att kännas alltför tryckande.

Då utskottet på nu angivna grunder icke kunnat förorda bifall till Kungl. Maj:ts proposition om höjning av kaffetullen, har utskottet givetvis icke förbisett de svårigheter, som under det nuvarande statsfinansiella läget kunna komma att möta vid uppgörandet av tilläggsstaten för innevarande år och riksstaten för år 1922. Men utskottet har ansett, att dessa svårigheter böra övervinnas i första hand genom begränsning av statsutgifterna, och utskottet vill icke underlåta att såsom

sin mening uttala, att sparsamhet med statens medel måste under nuvarande förhållanden iakttagas efter en långt strängare måttstock än tidigare förekommit. Med utgångspunkt i denna uppfattning anser sig utskottet kunna förvänta, att ett avslag å Kungl. Maj:ts förevarande förslag skall giva ett gott stöd åt de allvarliga strävanden i berörda riktning, som otvivelaktigt komma att göra sig gällande vid budgetbehandlingen inom riksdagen. Därjämte har utskottet velat framhålla, att de nedåtgående konjunkturerna komma att säkerligen medföra icke endast ökade svårigheter på grund av minskning i vissa statsinkomster utan även lättnader till följd av sjunkande priser, vilka bland annat kunna förväntas föranleda överskott å anvisade anslag.

Med den ståndpunkt, utskottet sålunda intagit till Kungl. Maj:ts förslag om höjning av kaffetullen, har utskottet saknat anledning att ingå i närmare prövning av det förslag till skatt å kaffe, som Kungl. Maj:t framlagt med propositionen nr 43.

Under återopande av vad utskottet sålunda anfört får utskottet hemställa,

1) att riksdagen måtte, med bifall till herr Berges motion I:163 och herr Lövgrens motion II:256, förklara, att Kungl. Maj:ts proposition, nr 42, angående höjning av tullen å kaffe icke föranleder någon riksdagens åtgärd; samt

2) att Kungl. Maj:ts proposition nr 43 icke heller måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 4 februari 1921.

På bevillningsutskottets vägnar:

ERIK RÖING.

Reservationer:

av herr *Röing*, som ansett, att utskottet, med avslag å motionerna I: 163 av herr *Berge* och II: 256 av herr *Lövgren* i Nyborg, bort av statsfinansiella skäl tillstyrka de föreliggande propositionerna nr 42 och 43;

av herrar *friherre Fleming* och *Winkler*, vilka yrkat, att utskottet måtte hemställa om bifall till propositionen;

av herrar *Wijk*, *Lithander* och *Boman*, vilka anført:

»Vi hava under behandlingen i utskottet uttalat oss för att frågorna om höjd tull å kaffe och om skatt å kaffe bort behandlas först senare under riksdagen, då större möjligheter förefunnes att bedöma statsverkets behov av nya skatter. Då härom framställt yrkande avslagits, komma vi i kammaren att hemställa om återremiss av ärendet»; samt

av herrar *Wohlin*, *Åhlmans Olof Olsson*, *Jonsson* i Hökhult och *Olsson* i Kullenbergstorp, vilka anført:

»Vi hava inom utskottet röstat för att ifrågavarande ärende måtte av utskottet bordläggas till mot slutet av riksdagen, då tillfälle blir att bättre bedöma det statsfinansiella läget och även andra tullfrågor hunnit bliva föremål för utskottets behandling. Därvid hava vi förutsatt, att det utfärdade importförbudet skulle, såsom en följd av utskottets beslut att bordlägga frågan, av Kungl. Maj:t upphävas. Mot utskottsmajoritetens motivering reservera vi oss i vissa delar, och våra skäl att icke kunna tillstyrka den kungl. propositionen äro delvis andra än utskottsmajoritetens.»